

Силабус курсу «Релігійні процеси в Україні і світі»	
Освітній ступінь – магістр Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 031 Релігієзнавство Освітньо-професійна програма «Релігієзнавство» Компонент освітньої програми: обов’язковий	
Кількість кредитів: 3 Дні занять: згідно з розкладом занять Консультації: згідно з графіком індивідуальної роботи Рік навчання: II, Семестр: III	
Мова викладання: українська	

Керівник курсу

ППП

Доктор філософських наук, професор **Филипович Людмила Олександрівна**

Контактна інформація

lfilip56@gmail.com +38067 9599281

Опис дисципліни

Дисципліна «Релігійні процеси в Україні і світі» надає інформацію про процеси, які відбуваються в сучасному релігійному житті світу та України. Релігійне життя, незважаючи на свою автономність, тісно пов’язане із глобальними змінами, яких зазнає людство з другої половини ХХ ст. в усіх сферах – економічній, соціально-політичній, ідеологічній тощо. Духовні трансформації залежать і від зсувів суто духовного виміру: секуляризація, десекуляризація, уніфікація, плюралізація, фундаменталізація, глокалізація, приватизація, публіцизація, атеїзація і клерикалізація, антропологізація та гендеризація, політизація і деполітизація тощо. Опанування цими новими поняттями, які характеризують сучасні тенденції розвитку релігійного світу, надають можливість вільно орієнтуватися і ході подій, визначати основні напрямки їх розгортання, бачити роль тих чи інших релігій та їх лідерів у суспільному поступі людства.

Курс формує науковий погляд на роль релігій в сучасному житті світу та України, навчає збалансовано оцінювати присутність, діяльність, наміри, активності різних релігійних течій, рухів, організацій. Студенти усвідомлюють складність релігійних процесів, їх залежність/незалежність від політичних, державних, спільнотних інтересів. Знайомлячись з християнськими, ісламськими та буддистськими стратегіями розвитку, студенти розширюють своє уявлення про спільне і відмінне між релігіями у їхньому розумінні свого місця і ролі в світових процесах, про форми комунікацій між релігіями, про світові міжрелігійні рухи, про діалог їх лідерів. Особливий акцент робиться на досвіді України у міжконфесійному спілкуванні, що стане добрим теоретичним підґрунтям формування власної культури діалогу як з представниками інших релігій, так і різними структурами громадянського суспільства.

Даний курс пропонується сьогодні для студентів тих спеціальностей, де він украй необхідний для їх професійної діяльності, зокрема: богословам, релігієзнавцям, історикам. Він включає в себе розділи з релігієзнавства, теології, історії, права, філософії, культурології. Опирається на політологію і право, на філософію і теологію (основ віри і догматики), на соціологію і географію та ряду наукових дисциплін, що складають його міжпредметну основу, а саме: географія і етнологія релігії, футурологія релігії, праксеологія релігії, аксіологія релігії, феноменологія релігії, дипломатія, інформатика тощо.

Навчальний контент

Теми	Результати навчання
Змістовий модуль 1 Релігійні процеси як частина суспільного розвитку: методологічні підходи	
Тема 1. Релігійні процеси як ознака розвитку людства	Ознайомити студентів із основними поняттями і термінами, які мають відношення до релігії, релігійних процесів, до суспільного розвитку.
Тема 2. Релігійні процеси крізь призму основних понять	Знати зміст і розкривати суть основних понять: глобалізація, глокалізація, секуляризація, десекуляризація, уніфікація, плюралізація, фундаменталізація, приватизація, публіцизація, атеїзація і клерикалізація, антропологізація та гендеризація, політизація і деполітизація тощо
Тема 3. Головні тенденції релігійного розвитку світу	Знати коротку історію постання релігій світу, орієнтувати в часі і місці їх походження та поширення. Характеризувати історичні етапи формування основних релігій світу.
Тема 4. Релігійні процеси в Україні: основні підходи до розуміння	Знати і розуміти основні віхи релігійного розвитку України, аналізувати причини змін регіонального ландшафту країни, обґрунтувати плюральність релігійного життя українців.
Змістовий модуль 2 Основні тенденції релігійних процесів в світі: географічний і конфесійний зріз	
Тема 5. Формування сучасної релігійної карти світу	Збирати відомості про основні зміни в поширенні релігій, вміти складати карту релігій окремих регіонів та конфесій, аналізувати статистичні дані, які характеризують релігійне життя в світі, зокрема Європі й Америці.
Тема 6. Основні осі міжрелігійних взаємозв'язків	Систематизувати та вміти аналізувати події релігійного життя, формувати навички критичного мислення щодо інформацій про релігійні процеси, розуміти стратегію і політику окремих релігійних організацій щодо актуальних суспільних проблем.

<p>Тема 7. Міжрелігійні конфлікти в світі та шляхи їх розв'язання</p>	<p>Ознайомитись з гарячими точками в міжрелігійних відносинах, розібратися в причинах їх виникнення, дослідити зусилля світової спільноти, зокрема релігійних лідерів, у їх гасінні, вивчити досвід міжнародних організацій у подоланні конфліктів, як політичних, так і релігійних.</p>
<p>Змістовий модуль 3 Релігійні процеси в сучасній Україні: від епохи тоталітаризму до лібералізації та демократизації релігійного життя</p>	
<p>Тема 8. Релігійна карта України: основні етапи формування та статистично-географічна характеристика</p>	<p>Знати основні етапи релігійного розвитку України, причини конфесіоналізації української території, її окремих регіонів. Навчити студентів користуватися електронними базами даних про релігії в Україні, зокрема спеціальною довідково-енциклопедичною літературою, офіційними сторінками релігійних організацій, державних органів влади, міжнародних структур і центрів.</p>
<p>Тема 9. Релігійне життя в Україні за 30 років: основні тенденції змін, проблеми та шляхи їх розв'язання. Релігія та її роль і побудові демократичної плюральної держави.</p>	<p>Знати про основні тенденції релігійних змін, про зовнішні і внутрішні небезпеки для стабільного духовного життя країни, про шляхи толерантизації взаємин конфесій і релігійних організацій.</p>

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК-1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК-2	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК-5	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
ЗК-8	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК-9	Цінування і повага різноманітності та мультикультурності.
ЗК-10	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК-11	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
СК-1	Здатність критично осмислювати проблеми у сфері релігієзнавства і на межі галузей знань, аналізувати наукові здобутки та результати релігієзнавчих напрямів і шкіл.
СК 3	Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення у галузі релігієзнавства, розв'язувати сучасні релігієзнавчі проблеми.
СК 4	Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування емпіричних даних та теоретичного матеріалу з використанням усталених і новітніх методів релігієзнавства.
СК 5	Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі

	релігієзнавчого знання.
СК 12	Здатність застосовувати багатоманіття методологій релігієзнавства при вивченні феномену релігії.
СК 13	Здатність виявляти сучасні тенденції співіснування різних релігій і конфесій в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу.
РН 1	Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, конструювати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку і професійного самовдосконалення.
РН 3	Застосовувати сучасні методики і технології, володіти способами інформаційно-описової діяльності, систематизування даних, структурування, опису предметної сфери.
РН 5	Вміти виявляти потенційні зв'язки предметних знань релігієзнавства і застосовувати їх у процесі аналізу актуальних суспільних проблем.
РН 6	Ефективно взаємодіяти у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різних рівнів, релігійними організаціями, віруючими й невіруючими особами.
РН 8	Вміти виявляти сучасні тенденції співіснування різних релігій і конфесій в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу; систематизувати факти релігійного життя суспільства; інтерпретувати релігійні події та явища на основі розуміння специфіки впливу релігії на суспільні процеси.
РН 9	Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань релігієзнавства до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.
РН 10	Приймати ефективні рішення при розв'язанні складних задач і проблем релігієзнавства та у ширших контекстах, зокрема в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.

Літературні джерела

2. Академічне релігієзнавство (за ред. А.Колодного). К.: Світ знань, 2000.
3. Дробот М. Церковна політична історія Римських пап. В 3-х книгах. К., 2019-2020.
4. Єленський В. Велике повернення: релігія у глобальній політиці та міжнародних відносинах кінця ХХ — початку ХХІ століття. Львів: Вид-во УКУ, 2013. 504 с.
5. Історія релігії в Україні Наук. збірник.- Львів, 1995-2021.
6. Історія релігій в Україні. В 10-ти тт. К., 1997–2013.
7. Казанова Х. Релігія в сучасному світі. Плюралізм, секуляризація, глобалізація. Львів: Вид-во УКУ, 2019.
8. Казанова Х. По той бік секуляризації. Релігійна та секулярна динаміка нашої глобальної доби. К.: Дух і Літера, 2017.
9. Кондратик Л.Й. Громадянська релігія України Монографія. К. - Луцьк, 2020.
10. Майдан і Церква: хроніка подій та експертні оцінки. К., 2015.
11. Міжконфесійний та міжрелігійний діалог: вчора, сьогодні, завтра. Львів: Лібертас, 2018.
12. Національна безпека і оборона. Матеріали щорічного опитування. 2004–2021. К.: УЦЕПД ім.О.Разумкова.
13. Протестантські церкви в контексті вітчизняної історії та суспільних трансформацій. Наук.збірка. За ред. Е.Бистрицької та П.Яроцького. Тернопіль, 2017.
14. Релігійна безпека/небезпека України. Збірник наукових праць і матеріалів. За ред. проф. Колодного А.М. - Київ: УАР, 2019. - 316 с.
15. Релігійні ідентичності в їх сутності і конфесійних вимірах: український контекст. Кол. монографія // за ред проф. А.Колодного, Л.Филипович, А.Арістової. Київ: УАР, 2021. 348 с
16. Реформація в Україні. Колективна . монографія. За ред. П.Яроцького і А.Колодного. – К., 2017.

17. Саган О. Н. Православна Церква України: конституювання і проблеми розвитку. К., 2019.
18. Тейлор Ч. Секулярна доба. Ч. I-II. К.: Дух і Літера, 2019-2020.
19. Україна поліконфесійна. Монографія за ред. А.Колодного і П.Павленка. К., 2021
20. Українській унійності – 425. Збірка за ред. А.Колодного і П.Павленка. К., 2021
21. Функціональність релігії: український контекст. К.: УАР, 2017. 339 с.
22. Шепетяк. Історія релігій. В 3-х тт. Жовква: Місіонер, 2019-2020.
23. Якубович М.М., Ісмагілов С.В. Іслам в Східній Європі: традиція поміркованості. Монографія. Ічня, 2019.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів та відповідно до критеріїв якості знань). Перескладання модуля відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20 %.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються не більше 5 балів. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із викладачем.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Змістовий модуль 1 (тема 1–4) – усне опитування, тести	30
Змістовий модуль 2 (тема 5–10) – усне опитування, тести	50
Підсумковий контроль (теми 1–10) – тести	20

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій)
- 2) Тематика та зміст семінарських робіт.
- 3) Завдання для підсумкового контролю (тести).
- 4) Електронне навчання в системі MOODLE.